

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrite nu se înapoiasă
Scrisori nefrancate se refuza.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARTI, JOI și SÂMBĂTĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.,
pe 3 luni 2 cor., pe 6 luni 5 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE
se acordă conform tarifului.
Un număr singular costă 10 bani.

DRAPELUL

Lugoj, 316 Septembrie 1905.

Când scriem aceste știri n'avem încă un tablou complet despre cele întâmplate ieri în dietă. Din toate câte ni-s-au comunicat pe telefon în decursul zilei numai atâtă vedem, că *Majestatea Sa persistă pe lângă căutarea unei soluțiuni pacifice*, iar conducerea coaliției ține să onoreze această persistență cu o atitudine demonstrativă, care poate aduce numai noi piedeci în calea deslegării crizei.

Positiv este, că dieta este de nou ajurnată prin autograf regal până în 10 Octombrie. Termin de tot scurt. Și precum reese din scrisoarea autografă a Maj. Sale către baronul Fejérváry, are Maj. Sa speranță, că până la 10 Octombrie va succeda în înghițea un compromis pe baza cărui să iee un cabinet din sinul majorității dietale afacerile țării în mână.

Și cu ce onorează majoritatea dietală aceste semne de bunăvoință din partea Maj. Sale? Cu un protest contra ajurnării dietei, pe motiv că această ajurnare ar fi nelegală!

Se vede, că teoriile șoviniste s'au mai înmulțit cu una. Până acum eră dreptul Maj. Sale de a ajurnă dieta nelimitat. Numai în calea dizolvării dietei stau anumite piedeci. Acum ține coaliția să atace și acest drept al Coroanei.

Ce a făcut dieta acum la propunerea lui Kossuth, este negreșit un «novum». Până acum, dejă condescendența parlamentară, care

stabilește formele de comunicațiune dintre factorii legislațiunii, a impus obiceiul ca autografele regale să se iee la cunoștință «cu supunere omagială». Dl Kossuth a introdus acum novațiunea de «a luă la cunoștință» autograful, dar cu «protest contra ilegalității aceleuia».

Dar în fine în situația prezentă nu chestiunea teoretică este cea dătătoare de ton. Timpul ultim atâtea chestiuni controversate a scos la iveală, încât puțin are de a face că este cu una mai mult sau mai puțin pe tapet. Toate aceste probează că convențele parlamentare încă nu sunt pe deplin stabilite în Ungaria. Și are să curgă încă multă apă pe Dunăre până se vor lămurii toate aceste chestiuni controversate.

Moment deciziv este că șeful coaliției în numele majorității dietale ține să protesteze din cauze formale în acel ceas, când se dă cetire unui autograf regal, care deschide de nou coaliției calea spre a luă puterea în mână.

Până ieri alaltăeri atârnă asupra capului coaliției ca o sabie d'a lui Damocle primejdia de a fi înăbușită întreaga politică de gravamene naționale prin punerea la ordinea zilei a chestiunii sufragiului universal.

Maj. Sa Regele, care nu a aderat la programul baronului Fejérváry, a depărtat acest pericol din calea politice coaliționiste și tot Maj. Sa Regele caută să netezească calea coaliției pentru a ajunge la putere.

Venise ca fulgerul Maicii, în faptul serii, o ciocărlie pe geamul casei poetului. Și începuse să cânte ciocărlia. Cântecul ei fuse dulce ca mierea, duios ca plânsul unui copil, senin ca azurul ochilor de fecioară...

Mirat ascultă cântecul, poetul.

El, care se obicinui să cânte mereu... amușise de cântecul ciocărliei. Cântecul ciocărliei îi pătrunse la urechea inimii, îi trezi moara crierilor, care începă să-și macine gândurile.

Cântecul ciocărliei îi fuse strein pentru poet, și totuși pare că îl auzise de mult... de mult... Își reaminti toate sunetele, câte le auzi în viață. Glasul dascălului, care-l îndemna să învețe. Vocea bunicii... Plânsul mamei... Cântecul iubitei...

— Oh, da — zise poetul tare — îmi aduc aminte. Cântecul ce-l cântă ciocărlia îl cunosc de pe buzele iubitei mele...

Ciocărlia pe geam își scutură pennele și începuse să cânte și mai duios. Cântecul ei deveni selbateg. El fuse aspru pentru ureche și plâpând pentru urechea inimii...

Și poetul începă să tremure.

Cântecul ciocărliei trezise vântul inimii pustie. Începuse răboiu în sufletu-i gol și mare.

Lacrimile poetului curgeau necontenit, și lacrimile îi fuseră limpezi ca cristalul. În lacrimile lui se topi: jale, păcat, reamintire... În lacrimile lui se topi jalea vieții spălăcite, păcatul bu-

Autograful regal vorbește un limbaj clar. Ajurnarea dietei se face pe timp foarte scurt. După zăpăceala de atâtea luni nu mai pot cădea în cumpănă aceste vreo câteva săptămâni, cari sunt de tot necesare pentru de a înodă earăși firul tratativelor dintre Coroană și coaliție.

Așa pare însă, că în coaliție stăpânește spiritul ominos al lui Apponyi, care ahtiază după putere, dar își trânteste de câte-ori este pe pragul realizării dorinței. ușa înaintea nasului.

Și momentul psihologic al acestei atitudini pare a zăcea în faptul, că însași coaliția nu are încredere în capabilitatea sa de a lua puterea în mână. A prea lucrat cu lozințe goale, asmuțând instinctele masselor în mod brutal, ear acum se teme că ajungerea sa la putere înseamnă căderea sa.

De aici atitudinea coaliției, care aduce mult cu vorba Românului despre Grecii ce se îmbulzesc la temniță.

Coaliția și sufragiul universal Comitetul executiv al coaliției opoziționale a ținut Mercuri ședință și după o desbatere de 4 ore a adus hotărâri privitoare la sufragiul universal și la punerea sub acuză a guvernului. «Comitetul executiv declară, că — îndată ce chestiunea sufragiului universal va fi pusă odată în mod serios la desbatere — toate partidele unite în coaliție vor luă poziție față de această chestiune, coresponzător punctului lor de vedere principial, fără însă ca în schimb pentru această reformă să fie jertfită asigurarea principiilor constituției precum și a acelor aspirațiuni

curiei neimplinite și reamintirea traiului pierdut.

Și cântă ciocărlia.

Cântecul ei vibră în văzduh ca daina turbată a clopotelor ce vestese moarte...

Cântecul ciocărliei se făcu urlet — glas de crivăț neindurat. Plângea poetul.

Cântecul pătrunse în inima lui mică, în care fuseră atâtea lumi, și i-o umplă de zglobiu sunet de viață.

La cer își ridică brațele:

— Oh taină, început și sfârșit al gândirei — de ce nu ai tăiat firul cântecului acestuia? De ce mă osândești să ascult cântecul plin de cruzime și trecute amintiri? Sunt osânditul tău taină. Oh taină, fură din grumazii ciocărliei...glasul!

Ascultă pare că cerul ruga poetului, căci pe holta lui se insenină un mare loc. Din acel loc senin țesut în zare aurie și brillante se auzise o voce dulce:

— Praf ticălos, ce te ridici ca să cobori iar, ponosul teu nu este potrivit. Cântecul acelei ciocărliei este unica ta bucurie. Unicul scop al vieții tale. Încearcă să prinzi în ryme ciudat cântec, care te doare... Doare cântecul ciocărliei, căci însași durerea este feciore... Ascultă cântecul cu inimă deschisă...

Și începuse din nou ciocărlia.

Cântarea ei se făcu curată, ca fața păcătoșului după plâns.

Fuse mai blândă ca leagănul vâ-

economic, social-politice și naționale, pentru a căror executare coaliția a primit mandat dela națiune». Deputatul Váczsonyi, care încă e membru al comitetului executiv al coaliției, a declarat după ședința, că el, fără considerare la deciziunea prezentă a comitetului executiv al coaliției va face propunere în dietă referitor la reforma electorală pe baza sufragiului universal. Referitor la punerea sub acuză a cabinetului Fejérváry a prezentat deputatul Geza Polónyi raportul și propunerea subcomitetului emis în această afacere. «Comitetul executiv a acceptat propunerea subcomitetului și a încredințat pe deputatul Polónyi, ca să prezinte această propunere în ședința dietei».

Alegerea dela Cehul-Silvaniei. Curia a ordonat anchetă în privința alegerii ultime de deputat la Cehul-Silvaniei, unde a reușit bar. Bornemissza contra candidatului naționalist român G. Pop de Băsești, și cu săvârșirea investigației a încredințat tabla regească din Dobriștin. Ancheta se va extinde asupra următoarelor acuze cuprinse în petiție: Drept e, că baronul Bornemissza a promis bani alegătorilor? Drept e, că pretorele Alex. Ujhelyi și baronul Bornemissza s'au înțeles să angajeze bătauși cari să atace pe alegătorii români? Fost-au angajați 75 feciori maghiari și atacat-au aceștia partidul lui George Pop de Băsești, răbind grav 339 alegători Români? Drept e, că partizanii lui G. Pop de Băsești au cerut ajutor dela presidentul alegerii și că acesta a denegat ajutorul? Denegat-a presidentul alegerii să ia dispozițiuni pentru scutirea alegătorilor din partidul lui Pop de Băsești? Și în fine: Drept e, că presidentul alegerii a dat partidului lui Pop de Băsești numai 18 bilete de pas-partout, pe când partidului lui Bornemissza peste 100?

Demisiunea cabinetului. Foaia oficială publică următorul comunicat: «Maj. Sa cezară și apostolică regească prin

tului, fuse mângăierea fină a văzduhului...

Încântat, cu privire aprinsă ascultă poetul.

Cântecul — ce odinioară îi părea crud — acuma îi unse inima rănită pare că cu oleu...

Dornic își ridică din nou poetul brațele:

— Oh taină, sfârșit al gândirei mele — laude-se numele tău în sfânta clipă! Ai lungit firul cântecului, ce-mi părea crud... și iată cântecul îmi vindecă buba adâncă a inimii. Cântecul acesta — simțesc — curățește sângele meu, curățește creerii mei de praful gândurilor negre, inseninează ochii mei pătați de suferințe. Laude-se numele tău, până ascult cântecul ciocărliei...

Și se auzi o voce de argint din cer:

— Omule, mărire acelu care te-a creat! Laudă puternicia ta, dar preamărește puternicia acelu, din a cărui milă ți-ai răslețit sămânța ta eternă... În fiecare clipă înalță gândirea ta, căci această gândire va cobori odată cu trup cu tot în pământ. Ridică ochii la cer... Și ascultă cântecul vecinic al sfintei pasăre, care este «iubirea».

Din ochii poetului curseră lacrimile, ca spumele albe ale isvorului din negrele stânci.

FOITA „DRAPELULUI“

Din carnetul unui pesimist.

5) Iubirea.

— Poveste simbolică. —

De

Emil Isac.

== Foită originală a „Drapelului“. ==

Pe lumea asta plină de necazuri, trăise odată de mult... de mult... un poet sărac, a cărui unică bogăție îi fuse o lyră ruginită de lacrimi. Lyră îi fuse unica bogăție. Ea îi dăduse tihnă după ostenele; ea îi făurise mângăere în suferințe, bucurie în părăsire.

Zi și noaptea cântă poetul din lyră.

Ziua ascuns în odaia-i sărăcăcioasă și umedă, el cântă despre soare... cald soare... Și zgriburiă de frig...

Noaptea, cântă din lyră, despre somnul, amăgire a morței liniștite — și nu pută dormi...

Nu părăsi nici o clipă lyră sa ruginită. Viața întreagă va cântă par'că din ea...

hotărârea sa p. i. din 12 Septembrie n. a binevoit a primi în grație demisiunea din oficiu a întregului ministeriu ungar și totodată a dispune ca singuraticii ministri să-și continue activitatea oficială până la altă dispozițiune p. i.

Pentru sufragiul universal. Cetim în «P. R.» că Duminecă în 17 Sept. st. n. va fi la Bocșa-română, ear Duminecă în 24 Septembrie n. la Sacul și Mehadica (toate trei comunele pe teritoriul comitatului Caraș-Severin) câte-o adunare populară pentru sufragiul universal.

Sârbii și sufragiul universal.

Marti s'a ținut la Neoplanta un mare meeting sârbesc, convocat de partidul radical sârbesc, la care au luat parte cam 6000—7000 persoane. Din partea Românilor s'a prezentat la adunare deputatul Dr. Aurel Novacu și a ținut un discurs în limba română pentru buna înțelegere între Sârbi, Români și Slovaci. În numele partidului național slovac a vorbit Dr. Miloš Krno. Ambele discursuri au fost primite cu mare însuflețire. La ordinea zilei a vorbit Iașa Tomici, redactorul «Zastavei», și Dr. Branco Ilici. Acesta din urmă vorbind despre sufragiul universal susține, că guvernul nu ia în serios proiectul lui Kristóffy. Totodată a protestat contra faptului, ca dreptul electoral să fie legat de cunoștința scrierei și cetirei. Dacă cineva nu știe scrie și ceti, în primul rând statul e responsabil. Statul vinovat nu poate pedepsi pentru aceasta pe cetățenii, cari nu știu scrie și ceti. S'a primit apoi o rezoluțiune, prin care se pretinde:

1. Adevăratul sufragiul universal.
2. votare deplin secretă cu bile.
3. votare după comune.
4. votare după listele de partid.

Fiecare comitat să se formeze ca cere electoral unitar și să aleagă ațiția deputați, câți îi compete după numărul sufletelor, și totodată să se valideze principiul despre reprezentarea minorităților.

Adunarea condamnă intenția ministrului Kristóffy, ca numai ceie știu scrie și ceti să aibă drept de vot. Cel mai mare și mai sfânt drept al cetățeanului nu trebuie făcut pendent de scriere și cetire, pentru că scrierea și cetirea încă nu dovedește maturitatea politică. Afară de aceasta legislația nici nu poate stabili metoda, prin care s'ar putea dovedi: cine știe ceti și scrie, și la stabilirea acestui lucru încă s'ar întâmplă cele mai mari abuzuri.

Adunarea condamnă declarația ministrului Kristóffy, că proiectul lui ar asigura supremația naționalității maghiare și că în viitor naționalitățile nemaghiare vor avea relativ și mai puțini alegători decât până acum. Astfel de declarațiune e direct anticonstituțională.

S'a decis în fine ca rezoluția aceasta să fie înaintată atât Maj. Sale, cât și dietei.

Comitatul Sibiu contra ordonanțelor lui Lukács.

Am amintit în unul din N-rii tre-cuți despre atitudinea energică ce au observat-o Sașii sprijiniți de Români în ședința comitetului administrativ al comitatului Sibiu contra ordonanțelor ilegale și neconstituționale ale ministrului de culte Lukács, prin cari în mod clandestin voește acesta să aducă la vigoare dispozițiile draconice din proiectul retras al lui Berzeviczy.

Fiind moțiunea de protest elaborată cu multă competență de dl Dr. Carol Wolff ținem să o reproducem și noi în întregime, după cum o găsim în nr-ul de Joi al «Gaz. Trans.» din Brașov, care a tradus-o după originalul german.

Eată acest protest:

«Circularele ministrului de culte și instrucțiune publică asupra învățământului de limba maghiară în școalele primare nemaghiare și preparandii, Nr.

72000 și 72001/1905 conțin măsuri ilegale și anticonstituționale.

De exemplu:

Fixarea țintei învățământului pentru elevii primari ai școalelor populare nemaghiare «ca ei să-și exprime cugelele corespunzător raporturilor lor de viață, corect în limba maghiară, mai departe să poată ceti, scrie și socoti ungurește fluent», nu se întemeiază pe o lege, ci este imprumutată verbal din proiectul de lege prezentat și earăși revocat de guvernul anterior, proiectul lui Berzeviczy, care voia să stabilească prin legislație numita țintă de învățământ pentru școalele primare nemaghiare, pe când actualul min. r. u. al cultelor și instrucțiunii publice, o decretează pur și simplu prin ordinațiune, lăsând la o parte legislațiunea; ordinațiunea aceasta este prin urmare o prevaricațiune în sfera de acuitate a legislațiunii, a dietei și coroanei, un act absolutistic și prin urmare anticonstituțional;

Mai departe «dirigiarea învățământului în limba maghiară» în școalele populare elementare confesionale cu limba de predare nemaghiară, încredințată prin ordinațiunea Nr. 72000/1905 inspectorului r. u., violează legea, care mărginește activitatea inspectorului la controlă, pe când circulara îl însărcinează cu participarea activă la instrucție, făcându-l învățător sau dirigent pentru limba maghiară în școalele primare confesionale, prin ceace se violează dreptul garantat prin lege al patronilor școalelor confesionale, de a numi înșiși învățătorii la școalele lor. Dispozițiunea aceasta a circularei este așa dar ilegală;

Însărcinarea, ce se dă prin circulară inspectorului r. u. de a cere «ca limba maghiară, începând din clasa a doua a școlii primare să se exercite și cu ajutorul învățământului în aritmetică», tot așa «practicarea vorbirei maghiare la învățământul în geografia patriei, istorie și constituțiune» nu se întemeiază pe lege și la o extindere a limbei maghiare în școalele primare nemaghiare numai legislația, dieta și coroana, sunt îndreptățite, nu însă ministrul; dispozițiunea de mai sus este așa dar ilegală și anticonstituțională;

Însărcinarea, ce se dă în circulara nr. 72000/905 inspectorului r. u. «de a iniția pe învățător în școalele nemaghiare confesionale în metoda firească și singur corectă a învățământului maghiar (așa numita metodă directă)» violează o lege pozitivă, care (art. 38 din 1868 § 11) garantează patronilor școalelor confesionale dreptul, de a-și determina în școalele lor metoda;

Mai departe dispozițiunea circularei nr. 72000/905, prin care inspectorul r. u. se autorizează a porni neamănat procederea reglementară pe baza art. 32 din 1875 contra învățătorului «care nu și-a însușit limba maghiară în măsura, ca să o poată predă în școala primară, sub titlul că din cauza unui defect spirital nu e capabil a conduce învățământul», precum și însărcinarea ce se mai dă inspectorului r. u. «de a cere dela autoritatea superioară bisericească, competentă, ca să dispenseze numai decât pe acel învățător de a predă în școală și să numească în locul lui un învățător auxiliar, care să știe bine ungurește și care să fi absolvat cel puțin pre-arandia», nu este întemeiată în lege;

Dispozițiunea circularei nr. 72000/905, că școala confesională, la care au fost suspendați doi învățători dup'olaltă, pentru neglijarea învățământului maghiar, pe baza §-lui 15 a art. 26 de lege din 1893 să fie închisă și în locul ei să se înființeze o școală de stat, este ilegală, căci după §-ul 15 din art. 26 de lege din 1893 ministrul cu sentință disciplinară adusă pe baza §-lui 13 alinea 4 poate să închidă școala confesională, în care au fost suspendați doi învățători dup'olaltă și să înființeze în locul ei o școală de stat, dar §. 13 alinea 4 a articolului citat indică expres ca motiv al închiderii direcțiunii contrară statului: «Ca direcțiune contrară statului este a-se considera ori-ce acțiune îndreptată împotriva constituției statului, caracterul lui național, unitatea lui, independența sau integritatea lui teritorială, mai

departe împotriva întrebunțării fixate în lege a limbei de stat»; «neglijarea învățământului maghiar» constatată după aprecierea inspectorului școlar r. u. supus și el erorilor omenesți, săvârșită poate fără vina învățătorului și numai prin împrejurările invincibile ale vieții și ale contactului, nu este o direcție îndreptată împotriva statului, nu este delict disciplinar și nu poate fi infierată decât prin legislație, nici decât însă prin ministru, care n'are atribuția extensiunii legilor;

Mai departe amenințarea din circulara nr. 72000/905 contra unei școale confesionale (pentru neglijarea învățământului limbei maghiare) de a introduce procedura de admonestare fixată în §-ul 15 din art. 38 dela 1868, nu este întemeiată în lege, căci procedura de admonestare a §-lui 15 din art. 38 dela 1868 este limitată la condițiunile amintite în §-ii 11, 12 și 13 în cari paragrafi nu se amintește nimic de neglijarea învățământului maghiar;

Însărcinarea dată în circularul nr. 72000/905 inspectorului r. u. de a cere la examenele preparandiilor dela candidat răspuns în limba maghiară, și din alt obiect (afară de gramatica și istoria literaturii maghiare) este ilegală și numai prin o nouă lege s'ar putea decretă, nici-decât însă prin ordinațiune;

Tot așa de puțin este autorizat inspectorul r. u. să dea candidatului în preparandiile confesionale o temă în scris de limba maghiară (24 ore înainte de examen), asupra căreia să țină lecție practică (circulara ministerială Nr. 72001/905).

Din exemplele de mai sus fiind evident, că circularele nr. 72000 și 72001/905 violează parte legi în vigoare, parte își arogă dispoziții din sfera legislației;

On. comitet administrativ este rugat să ceară dela Excelența Sa, dl ministru r. u. al cultelor și instrucțiunii publice, să suprimie executarea circularilor nr. 72000 și 72001/905.

Această moțiune-protest a fost luată în considerare de comitetul administrativ și este probabil că și congregațiunea comitatului o va primi.

Congresul contra alcoolismului.

La congresul antialcoolic al X-lea, ce se ține acum la Budapesta, au venit cam 1000 delegați din străinătate și din Ungaria. Până și din Iaponia au venit delegați.

Congresul a fost deschis prin ministrul de instrucție Lukács. În discursul său remarcă faptul, că în Ungaria încă a început lupta contra tuberculozei, care decimează poporul. Dar lupta aceasta numai atunci are efect, dacă merge în mână mână cu lupta contra alcoolismului.

A urmat apoi discursul de deschidere al presidentului congresului, consilierul min. Cornel Khyzer și salutarile obicinuite. În numele delegaților României a salutat pe membrii congresului Dr. Tyron din București.

În prima ședință Taav Laitinen din Helsingfors (Finlanda) a ținut o prelegere despre influința alcoolului asupra capacității de rezistență a organismului omenesc. D-sa arată, că alcoolistul cu mult mai greu poate rezista boalelor molipsitoare, decât omul sănătos, că organismul alcoolistului e mult mai tare expus boalelor lipicioase. Consumarea de alcool e extrem de periculoasă și pentru urmași și cauzează degenerația întregii rase. Copiii bețivilor sunt de cele mai multe ori habăuci, bolnavi la creeri, epileptici, ticăloșiți în privința spirituală și corporală. Însăși beția se poate moșteni și astfel nu-i mirare, dacă ea poate cauza degenerarea unor națiuni întregi.

Tot la tema aceasta profesorul Weigand din Würzburg a demonstrat în mod teoretic și practic că chiar și cantități mici de alcool micșorează puterea de concepție, memoria și capacitatea de judecată. A vorbit apoi despre desvoltarea boalelor de creeri sub influința alcoolului, precum: beția, delirium tremens și toate conturbațiunile alcoolice de creeri.

Dr. Ern. Deutsch (Budapesta) a zis, că cele mai multe morburii de copii obvin la copii, ai căror părinți sunt alcoolisti.

În una din ședințele congresului profesorul Forel a arătat, că abuzul de alcool atrage după sine degenerarea neamului omenesc. Sub puterea alcoolului scad nașterile, scade puterea de lucru a oamenilor atât fizică cât și spirituală, se sporesc boalele și crimele și degenează lumea. Am ajuns așa de departe, că pe noi ariani ne întrec Mongolii, cari sunt treji, sărguincioși și cuminte.

Dr. Iacob Fischer din Pojon recomandă, ca lucrătorii economiei să bea, în loc de rachiu, lapte.

Dr. Iuliu Bornstein din Lipsca dovedește, că alcoolul produce așa de multă căldură, încât nimicește omul. Vinul întărește numai pe cel ce-l vinde, nu pe cel ce-l bea.

Profesorul Bleuer din Zürich recomandă ca criminalii bețivi să fie opriți dela beuturi spirtuoase, ear alcoolistii pătimiși să fie internați în anumite institute, unde să fie vindecați de patima lor. Alcoolul trebuie șters din articolii de consum. În situația de azi fiecare birtăș are permisiunea să despoaie pe oaspeți de averea lor, de sănătatea, ba chiar și de viața lor, numai cât să facă aceasta încetul cu încetul.

Dr. Rusztem Vámbéry din Budapesta recomandă, ca oamenii bețivi să fie aspru pedepsiți, pentru că beția e imorală și periculoasă pentru societate. Ceie însă sunt alcoolisti pătimiși nu pot fi pedepsiți, dar trebuie să-i vindecăm cu sila de patima lor.

Alt învățat a arătat ce mare pericol pot aduce asupra călătorilor funcționarii de tren bețivi.

DIETA.

Dieta, ajurnată prin autograf regalla 21 Iunie, s'a întrunit eri pentruca să fie de nou ajurnată pe 10 Octombrie a. c.

Presidentul Justh a deschis dieta la orele 10, dând cetire autografului regesc prin care se convoacă dieta pe ziua aceasta.

Ministrul president baron Fejérváry ia cuvântul și aduce la cunoștința dietei că cabinetul a demisionat, că Maj. Sa a primit demisia și totodată prezentă autograful regesc prin care Maj. Sa însărcinează pe membrii cabinetului demisionat cu girarea provizorie a afacerilor, exprimându-și speranța că în curând se va putea stabili programul pe baza căruia va avea să se constituie un cabinet din sinul majorității dietale. Pe acest motiv ajurnează Maj. Sa de nou dieta până la 10 Oct. a. c.

Fr. Kossuth prezentă o moțiune, prin care se ia la cunoștință ajurnarea dietei, dar protestează solemn contra acestei ajurnări, considerându-o ca nelegală și neconstituțională.

Contele Stefan Tisza se anunță la cuvânt, ceace produce o gălăgie indescriptibilă. Cu mare greutate ajunge la cuvânt ca să declare, că nu este admisibil a lua în desbatere autograful regesc.

Presidentul dietei admoniază pe Tisza pentru că a voit să critice cazul analog din 21 Iunie.

Baronul Fejérváry declară că consideră de nelegală această desbatere, din care cauză se retrage dimpreună cu toți membrii cabinetului.

Apponyi declară că atunci când constituția este în primejdie se poate lua în desbatere și autograful regal. Sprijinește moțiunea propusă de Kossuth.

Tisza ia de nou cuvântul ca să declare că pentru actele Regelui este guvernul responsabil și că dietei îi stă în liberă voie a trage guvernul la răspundere în o proximă ședință.

Mezőffy propune că fiind nelegal autograful să nu-l iee dieta în

considerare ei să continue cu desbaterile.

Disidentul nou Nagy recunoaște în teorie dreptul dietei de a discuta asupra autografului regal, propune însă să se iee la cunoștință fără observare.

Polonyi recomandă spre primire motiunea propusă de Kossuth, declară însă că pentru cazul că s'ar repeți acest fel de ajurnare va stă pe punctul lui Mezöffy.

Retrăgându-se tiszaistii primește dieta cu unanimitate motiunea propusă de Kossuth.

Demonstrația socialistă care a avut loc înaintea dietei a decurs în mod impozant și liniștit, fără nici un incident. Au participat cam 60 mii socialiști.

Informațiuni.

Hymen. Dra Cornelia Dobrescu și dl Dr. Camil V. Velțian se vor cunună mâine în 17 Septembrie n. 1905 în biserica gr. cat. din Sebeșul săsesc la orele 4 d. m. Felicitările noastre!

Guvernul român a trimis 2 ofițeri, pe sublocotenentii Vasilescu și Negulescu, la Pola, pentru a lua parte la cursurile despre artileria de marină și în special despre torpiloare.

Catedrală română în Bulgaria. În Sofia s'a clădit o catedrală românească. Lucrările de construire s'au terminat zilele trecute. Sfințirea se va face în curând cu mare solemnitate.

Liceul român din Bitolia împlinește în anul acesta 25 ani de existență. Evenimentul acesta de mare însemnătate în istoria redeșteptării Românilor macedoneni se va serba cu mare solemnitate la 14 Septembrie a. c.

Ziarul „Poporul român“ Din Budapesta a fost improcesat pentru că ar fi scris mai înainte articole politice fără să fi de pus cauziunea cerută de ziare politice. 49 articoli au fost incriminați. Tribunalul din Budapesta a pedepsit pe dl redactor Dim. Birăuțiu la 600 cor. amendă.

Turburări socialiste în Budapesta. În preseara zilei de 15 Septembrie, ziua «mare» a socialiștilor, au avut loc demonstrațiuni și turburări socialiste destul de grave pe stradele capitalei. Grupe de socialiști au mers pe stradă cântând cântece revoluționare, tinând discursuri și îndemnând pe cetățeni să ia parte la demonstrația socialistă, organizată pe 15 Sept. înaintea dietei pentru a pretinde votarea momentană a sufragiului universal. Poliția a intervenit pentru restabilirea ordinii. Un detectiv a voit să ia dela plebea socialistă steagul roșu. Mulțimea însă a bătut strajnic pe detectivul, apoi pe 2 ofițeri de poliție. Pe unul din aceștia, Toth, l-au trântit la pământ, l-au călcat pe piept cu picioarele, i-au zdrobit picioarele, i-au luat sabia și i-au sfărțiat uniforma cu cuțitul. Toth a fost apoi transportat la spital. Mulțimea socialistă la vestea, că vin polițiștii călări, s'au împrăștiat.

Palatul păcii. Se știe că miliardarul Carnegie a făcut o fundațiune de mai multe milioane pentru zidirea unui palat al păcii în Haga. Acum directoriul fundațiunii a pus 5 premii în suma totală de 75000 coroane pentru cele mai bune planuri de zidire. La concurs pot lua parte arhitecți din toată lumea. Cheltuelile zidirii palatului au fost preliminate la 3 milioane coroane (640.000 dolari). În acest palat își vor țineă permanent ședințele tribunalul internațional de pace și arbitragiu și tot în palat va fi așezată o bibliotecă de 200.000 volume, dăruite tot de daniel miliardar.

Conjurație. La Belgrad și Sofia s'a dat de urma unei conjurațiuni, care a avut scopul să repună viața regelui Sârbiei și a principelui Bulgariei. Se crede că tot această bandă a comis și atentatul contra Sultanului.

Colera. În Prusia s'au mai bolnăvit de colera într-o singură zi 15 oameni, iar 4 au murit. Numărul total al îmbolnăvirilor de colera e de 179 și 65 cazuri de moarte cauzate de colera. În Galiția nu s'a mai îmbolnăvit ni-

menea de colera. Guvernul României a luat cele mai extinse măsuri contra invaziunii colerei din Galiția în România. Circulația de persoane între România și Galiția e permisă numai prin 4 locuri: Mamornița, Mihăileni, Burdujeni și Bunești, și călătorii din Galiția vor fi vizitați de medici și vor sta sub supraveghere medicală 5 zile. Importul de mărfuri din Galiția în România e oprit.

Colera în Ungaria. Mare spaimă a produs în nordul Ungariei faptul, că în comuna Musina un om s'a îmbolnăvit de colera. Guvernul a luat măsuri pentru sufocarea epidemiei.

Lupte la granița sârbe-turcească. La granița între Serbia și Turcia a avut loc zilele trecute lupte sângeroase între soldații turci și bande de revoluționari sârbi. Sârbii au învins și au luat în stăpânire tururile turcești. În lupta sângeroasă Sârbii au pierdut 12 oameni, iar Turcii au avut pierderi mult mai mari. În zilele din urmă s'a întâmplat adeseori, că soldații turci au atacat satele sârbești dela graniță și au trecut pe teritoriul Sârbiei. Guvernul sârbesc a protestat energic la Poartă contra călcării hotarului sârbesc prin Turci și a cerut despăgubire pentru familiile Sârbilor ucși de turci.

Fouri mari. Marți la amezai s'a iscat foc în comuna Bârcea-mică din com. Hunedoara. Fiind vânt mare, *toată comuna s'a aprins.* Scanteile au sburat cale de mai mulți kilometri și au dus focul până la Orăștie, unde au ars 4 case. — În comuna Nagy-Szalok din nordul Ungariei au ars Marți 119 case și 140 magazine cu bucate. *O femeie bătrână și mai mulți copii au murit în flăcări.* Paguba e de o jumătate de milion coroane. — La Mártonvásár au ars 45 case împreună cu edificiile laterale. Paguba e de 300.000 cor.

Substituire. Alexandru Drimba notarul cercul din Jupanec demisionând din postul de sine, protopretorul cercului Orșova a pus în locul devenit vacant ca notar substituit pe Carol Izsáky vicenotarul din Ohababistra.

Certificate de trecere peste graniță vor fi eliberate, la cerere — în senzul unei ordonanțe ministeriale — și locuitorilor băștinași din satele și orașele vecine cu Serbia și România, dacă scopul călătoriei e distracție sau vre-o afacere urgentă. Până acum erau liberate astfel de certificate numai pe seama străinilor.

Turburări și jale în Japonia. Pacea, în loc să umple de bucurie sufletele poporului iaponez, a produs nemulțămire. Se zice că întreagă familia delegatului iaponez la conferința de pace Komura a fost ucisă. Situația în Japonia e foarte critică. Ministrul de interne și-a dat demisiunea, dar împăratul nu i-a primit-o. S'a ținut o adunare de popor, în care s'a cerut ruperea contractului de pace și demisionarea guvernului. Au avut loc cu ocazia adunării și turburări grave, în cari un om a fost grav rănit, iar 40 răniți mai ușor. Pe lângă nemulțămirea generală, Japonia a fost cercată și de o gravă catastrofă. Anume: pe bordul naiei de războiu «Mikasa», naia glorioasă a Togo, a izbucnit foc, apoi a explodat praful de pușca și *naia «Mikasa» s'a scufundat împreună cu 589 oameni.* Jale amară a cuprins poporul la vestea catastrofei. Din fericire admiralul Togo n'a fost pe naie în vremea catastrofei.

7300 metri de-asupra pământului. Dl Dr. Anton Schlein, cunoscutul aeronaut din Viena, a făcut deunăzi o nouă călătorie cu balonul și a ajuns earăși până la o înălțime de 7300 metri de-asupra pământului. Dânsul a fotografiat orașul Pojon dela o înălțime de 7000 metri.

Teribilul cutremur din Calabria a repus viața alor peste 2000 oameni, iar numărul răniților trece peste 10.000. În Palmi au trebuit să fie dărimate de oameni 300 case ruinate prin cutremur. În Sarghelia au murit peste 30 oameni. În Melito a fost îngropată de viună, între alții, o întreagă familie de 11 persoane. Trenuri de marfă transportează dela locul catastrofei sute de

morți. În Ioppolo numărul cadavrelor e de 200. În Martirano numărul morților și răniților trece peste 2200 persoane. În Castiglione s'au dărimat 66 case. În Castrolibero s'au prăpădit 25 oameni. În San Lucida paguba e enormă; castelul s'a surpat; numeroși oameni au fost îngropați sub ruine. Torzane e aproape total distrus. Pe insula Stromboli cutremurul încă a fost foarte violent. Aproape toate casele s'au ruinat. Cablul e distrus. La 9 Sept., a doua zi după catastrofă, s'a simțit un nou cutremur, care din fericire a fost slab. Regele Victor Emanuel a mers la fața locului.

Nouii cutremure mari în Italia. În Calabria pustiită grozav prin cutremurele mari din săptămâna trecută, s'a întâmplat Mercuri nouii cutremure violente. Noui dărimări de case, noui pagube mari. Din fericire de astă dată cutremurul n'a stins vieți de om. Regele italian Victor Emanuel se află la locul de jale în Calabria, ca să mângăie și ajute pe poporul ajuns în mizerie. Regina a dăruit 50000 lire pe seama sârmanilor din provincia Calabria. Papa încă a dăruit o sumă mare, asemenea și orașul Viena. Pe lângă cutremur, încă o plagă grea s'a năpusit asupra Italiei. Vulcanul de pe insula Stromboli, lângă Sicilia, a erupt și varsă foc și groază din sinul seu.

Komura dușmănit de poporul iaponez. Supărarea Iaponezilor pentru pacea «rușinoasă» e așa de mare, încât Komura, când se va rentoarce acasă, e în pericol a-și pierde viața. Poporul iaponez pretinde hotărât, ca Komura să comită harakiri, să se sinucidă, la caz contrar va fi ucis.

Turburările din Rusia. În Caucazia s'a continuat măcelul fioros. În orașul Tiflis a avut loc luptă violentă între Cazaci și muncitori. Cazacii au dat mai multe salve. 27 muncitori au fost ucși și 75 grav răniți. La Wladikawkas 30 revoluționari au făcut ca un tren să deraileze, apoi au pușcat asupra călătorilor. Un om a fost ucis, 34 grav răniți. În Berditsew s'a descoperit un magazin secret de arme. La Varșovia (Polonia rusească) au fost condamnați la moarte și spânzurați 2 oameni, din cauza participării lor la mișcarea revoluționară.

Manevre grele. Ziarul «Budapesti Hirlap» spune, că regimentul 1 de honvezi din Budapesta a venit dela manevre într-o stare de plâns. Un sârman rezervist dela acest regiment a murit pe vremea manevrelor grele de arșița cutropitoare a soarelui, iar 150 soldați s'au îmbolnăvit. Ear regimentul nr. 2 staționat în Iászberény s'a întors acasă dela manevre cu 3 morți și 65 bolnavi. Ulterior se anunță, că știrea aceasta e exagerată. N'a murit nime la manevre, ci numai câțiva soldați s'au îmbolnăvit de insolație.

H A Z.

Cel mui cuminte.

Colonelul N. trece cu aghiutantul seu în vremea manevrelor, pe un drum îngust, care duce prin olivadă mocirloasă. Deodată îi es în cale câteva vaci: Vaca din frunte se oprește și stă nemișcată în mijlocul drumului și nu vrea să meargă nici îndărăt, nici la dreapta, nici la stânga. Nici o vorbă, nici o amenințare nu ajută, nici un vâcar nu-i în apropiere, ca să gonească vaca din drum. În fine colonelul, ne având ce face, zice resignat către aghiutantul seu: «Nu putem face nimic, trebuie să facem stânga'mprejur și să ne căutăm alt drum, ca să străbatem înainte. Cel mai cuminte cedează!» În acest moment vaca se întoarce și se depărtează grabnic urmată de celelalte vaci.

BIBLIOGRAFIE.

Fragmente privitoare la Istoria Bisericii române, de Nicolae Dobrescu. Budapesta, 1905. Inst. tip. «Lucașfăruș». Prețul 1 cor. 20 bani. Pentru România 1 leu 50 bani.

Album de broderii și țesături românești, compus și editat de Minerva Cosma. Proprietatea Mariei Cosma. Quart mare, elegant compactat cu XXI foi artistice executate. Prețul 16 coroane.

VARIETĂȚI.

Băi de săpun. În Canada (America) s'au aflat în locurile sărate, de cari sunt multe acolo, pământ de săpun. N'ai decât să scoți din fundul lacului și de pe țărături pământ, să-l cureți puțin și vei avea săpun tot așa de bun ca și cel făcut în mod măestrit. S'a înființat o societate de capitaliști, cari au scos deja până acum din lacuri 275.000 kilograme săpun. Săpun natural se află și în Nikaragua (tot în America) și anume în lacul Nejapa. Aici omul n'are decât să bage mâinile în apă, apoi să le frece și îndată se face spumă multă, ca și când te-ai spăla cu săpun din dughian. Locuitorii de acolo își spală nu numai trupul și hainele, ci și casele cu apa de săpun a lacului.

Insolația și indispoziția cauzată prin căldură. Aceste 2 boale sunt diferite. Insolația provine numai sub influența razelor soarelui, pe când cealaltă boală provine în urma căldurii mari chiar și dacă nu arde soarele. Indispoziția provenită din căldură se declară încetul cu încetul, pe când insolația momentan. Mai adeseori apare insolația la muncitorii de câmp, cari lucră pe șes călduros, apoi la zidari, dulgheri, tinichieri și la toți oamenii cari lucrează în soare arzător. Și mai mare e pericolul insolației la soldați pe timpul manevrelor. Insolația e împrenunată cu durere de cap, amețeli, respirație grea, turburări de minte, ba chiar cu deliriu. În cazuri mai grave bolnavul leșină, corpul învinețește, se produc sgârciuri chinuitoare și atunci de regulă apare și moartea. Indispoziția cauzată prin căldură apare mai ales atunci, când corpul nu poate emite destulă căldură sau dacă din lipsa de beutură corpul nu poate asuda. Această boală apare mai ales la soldați în timpul verei și e mai periculoasă, decât insolația, pentru că apare mai des.

Cât costă un soldat. Din toate puterile mari, Anglia are cea mai mică armată. Cheltuește însă aproape 2325 franci pentru fiecare soldat; Austria cheltuește 1125; Franța și Germania câte 1075 franci; Italia 950 franci și Rusia 925 franci. Economisții au calculat că dacă milioanele cheltuite pentru întreținerea armatelor s'ar folosi pentru lucrări de folos public, ar dispărea din lume mizeria.

Cursul pieței Lugoj.

Marfa	grâuta	coroane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
de mijloc	85	13	60
Săcară prima calitate	80	12	—
de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
de mijloc	75	12	—
Ovăs prima calitate	45	13	—
de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
de mijloc	85	13	—
nou	10	—	—
Făină 0.	75	27	60
prima	72	26	80
albă	70	26	—
brună	68	25	40
Orez	1-	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	56
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunț	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Stejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapia	—	80	96
Lumini de stearină	—	80	84
topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	20
II.	—	1	12
Unsoare de porc	—	—	84
Sămânță de chimn	—	—	22
Sare, bucăți	—	—	—
Zăhar	—	—	92
Vin	—	—	80
Spirit I.	—	—	15
II.	—	—	14

A apărut Nr-ul 10 din

„Banatul“

Foaie pentru poporul român.

Proprietar și redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisco.**

CONTINUTUL:

Invățătorii la Bocșa. — — —	România. — — —
Nuntă în codru. — — —	Noutăți. — — —
Boalele vitelor. — — —	Din lume. — — —
Recolta în Ungaria, Austria și	Inserții. — — —

Redacția și Administrația: Lugoj, strada Timișorii Nr. 7. — Hotel Posta)

Prețul de abonament:

Pe trei luni 1 coroană, pe jumătate an 2. coroane, pe anul întreg 4 coroane.

Prețul unui exemplar 2 cruceri, 4 fileri.

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., specialist în boale de femei, boale de narvi, operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoj.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x—25).

„Lugosana“

institut de credit și economii
ca societate pe acții în Lugoj.

Anul fondării 1889.

Capital social 300 000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%,
escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la
6 luni, de ale privaților și de ale corporațiilor cu 7 8/10, primește
depuneri spre fructificare fără anuit cu 4 1/2, cu anuit 5 1/2.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8 (x—50)

Direcțiunea.

Bilz Naturheilmittel

Cel mai excelent sfetnic în toate cazurile de boală pentru casă și familie. Cel mai bun medic de casă, infalibil și practic. Cartea aceasta să nu lipsească din nici o familie, în care se cetește nemțește.

Prețul opului în ediția de 1 volum cor. 19-20 bani
Prețul în ediția de 3 volume cor. 30

Cereți prospecte gratuite și franco, dela Repréz-ntantul general:

Reformschriftsteller
Schmall Viena (Wien) VII 3.

Calendare.

Am primit:

Calendar pe anul dela Hristos 1906, apărut în Arad la tipografia diecezană gr.-or. română. Afară de partea calendaristică cuprinde: Ce să facă eco-nomul în fiecare lună, casele domnitoare, târgurile, taxele postale și telegrafice, șematismul metropoliei rom. gr. Insula Șerpilor de Carmen Sylva,

or. din Ungaria și Transilvania în general și al diecezei Aradului în special. Partea literară conține: Date și obiceiuri la nuntă, Din bătrâni prolog în versuri de Maria Cioban, Din luptele vieții de I. Groșorean. Româncea dela Grivița, de V. Alecsandri, Cine a adus beția în lume, poveste populară de Leo Tolstoi, Podul înalt (fragment) de Stefan O. Iosif,

Cine-i Nuham, anecdotă populară de Th. D. Speranța, Boerașul de Ioan Pop Reteganul, Cântec de Maria Popovici, O zi de Duminecă la sate, tablou de Petru Popa, Doine și hore, Povestiri de G. Tulbure, Plugarii, poezie de Oct. Goga, Din viața noastră, de Petru E. Papp, Articoli economici, glume, varietăți, câteva ilustrațiuni, etc. Prețul 40 bani.

Cu 1 Septembrie 1905 st. v.

s'a deschis nou abonament la ziarul „Drapelul“ cu prețul indicat în capul foii.

A sosit!

A sosit!

A sosit!

Mare asortiment în

Costume de domni, băieți și copii

1905. Novități 1905

pentru toamnă și iarnă.

TOTUL LUCRAT CA DUPĂ MĂSURĂ

Prăvălia de costume

Prețuri foarte eftine. — Serviciu solid.

KLEIN MIKSA — Lugoj,

Strada Széchenyi Nr 3.

Nr. 181 (3--2)